

FINANČNÍ GRAMOTNOST

Minimetodika

Jednou z charakteristik současného školství je zaměření na situace blízké životu a praktické jednání. Součástí vzdělávání je proto také budování finanční gramotnosti žáků. Jejím cílem je rozvíjet finanční informovanost, podporovat aktivní roli občana na finančním trhu a vést k přijímání zodpovědnosti za finanční rozhodnutí.

Zvyšování finanční gramotnosti žáků má výrazný preventivní potenciál (ochrana spotřebitele). Finanční vzdělávání je v mnohém specifické, proto tato minimetodika upozorňuje na některé vybrané aspekty.

Definice finanční gramotnosti

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.

Finanční gramotnost je vlastně zodpovědná správa osobních nebo rodinných financí. Zahrnuje tři složky: gramotnost peněžní, cenovou a rozpočtovou. Obsah a výsledky vzdělávání jsou rozděleny do čtyř tematických okruhů:

- Peníze
- Hospodaření domácnosti
- Finanční produkty
- Práva spotřebitele

Předpokladem pro budování finanční gramotnosti je rozvinutá **gramotnost čtenářská a matematická**. V centru finančního vzdělávání stojí jedinec nebo rodina v konkrétní životní situaci. Vzhledem k citlivosti tématu je nutné promýšlet, kdy je možné řešit **autentické situace** a kdy je vhodné využívat **modelové situace**.

Principy finanční gramotnosti

1. Princip obecnosti

- nepropagovat konkrétní produkty a služby

2. Princip odbornosti

- používání a vysvětlování odborných pojmů

3. Princip zacílení

- přizpůsobení věku, vědomostem, dovednostem a schopnostem žáků

Realizace ve školách

Od 1. 9. 2013 je finanční gramotnost povinnou součástí vzdělávání ve všech základních i středních školách (finanční gramotnost je součástí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia i rámcových vzdělávacích programů pro střední odborné školy).

Finanční gramotnost je možné začlenit do výuky na základních a středních školách několika různými způsoby.

1. Jako součást vyučovacích předmětů, které přímo vycházejí ze vzdělávacích oborů a oblastí rámcových vzdělávacích programů, např.:

- Člověk a jeho svět
- Výchova k občanství
- Matematika a její aplikace
- Informační a komunikační technologie
- Společenskovědní vzdělávání
- Ekonomické vzdělávání
- Člověk a svět práce

2. Jako součást integrovaných vyučovacích předmětů, např.:

- do vyučovacího předmětu Člověk a svět práce mohou být integrována určitá témata ze vzdělávacích oborů Výchova k občanství, Matematika a její aplikace a Informační a komunikační technologie.

3. Jako součást nově vytvořených povinných vyučovacích předmětů, např.:

- Finanční gramotnost
- Svět financí
- Rozumíme penězům
- Člověk a peníze

Prvky podporující finanční gramotnost žáků

- finančně gramotný učitel
- jasné vymezení finanční gramotnosti ve školním vzdělávacím programu
- systematickost finančního vzdělávání
- propojení se čtenářskou a matematickou gramotností
- rozvoj kritického myšlení
- integrace vzdělávacího obsahu
- práce s autentickými materiály (letáky, inzeráty, smlouvy, tabulky, grafy)
- začleňování výuky do širších souvislostí (ekonomické myšlení, lidské jednání, okolnosti společenské, právní, etické)
- zaměření se na osvojování strategií pro život
- porovnávání nabídek finančních produktů a služeb
- objasnění principů, cílů a metod finančního vzdělávání rodičovské veřejnosti
- bezpečné prostředí pro rodiče i žáky
- řešení úloh z běžného života a problémových úloh
- využívání informačních a komunikačních technologií
- uplatňování inscenačních metod (simulace a hraní rolí)

Informační zdroje

HESOVÁ, Alena. Finanční gramotnost. Digifolio. Metodický portál RVP.CZ [online]. Praha: NÚV, aktualiz. 2014 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://rvp.cz/financni-gramotnost>

HESOVÁ, Alena. Metodická doporučení pro výuku finanční gramotnosti [online]. Praha: NÚV, aktualiz. 2013 [cit. 2015-05-25]. ISBN 978-80-87652-98-5. Dostupné z: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=49405&view=2939&view=2939>

LAPINE, K. [online]. [cit. 2015-05-25]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:School_children#mediaviewer/File:Gr_2_group.jpg

Národní strategie finančního vzdělávání. Aktualizované znění [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2010 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: http://www.psfv.cz/assets/cs/media/PSFV_Narodni-strategie-financniho-vzdelavani.pdf

[online]. [cit. 2015-05-25]. Dostupný pod licencí Public Domain na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Open_Clip_Art_Library_Piggy_Bank.svg?u-selang=cs

Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách. Společný dokument MF, MŠMT a MPO [online]. Praha, 2007 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.psfv.cz/assets/cs/media/System-budovani-financni-gramotnosti-na-zakladnich-a-strednich-skolach.pdf>

Minimetodika – metodická podpora pro učitele. Zpracovala Mgr. Alena Hesová.